

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Strategian lähtökohtaosiossa on taustoitettu hyvin, miksi luonnon monimuotoisuusstrategiaa tarvitaan, miten Suomen luonnon monimuotoisuusstrategia liittyy valtakunnalliseen kontekstiin ja millaisia haasteita strategian toteuttamiseen liittyy mm. oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Edellisen strategiakauden vaikuttavuus on todettu vaatimattomaksi ja strategian vaikuttavuutta arvioineen ryhmän keskeinen ehdotus on toteuttaa koko yhteiskuntaa läpäisevä ekologinen siirtymä. Olennaista on myös, että yhteiskunnan eri tahot osallistuvat kestävyysmurroksen edistämiseen taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden varmistamiseksi. Koko yhteiskuntaa koskeva ekologinen siirtymä tarkoittaa ryhmän mukaan luonnon monimuotoisuuden painoarvon kasvattamista kaikilla hallinnonaloilla pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti sekä mm. vahvempaa taloudellista ohjausta, viestintää, osallistumista ja neuvontaa.

Satakuntaliitto pitää tärkeänä, että edellisen strategian arvioinnista vastanneen työryhmän ehdotusta ekologista siirtymää koskevan kestävyysmurroksen aikaansaamiseksi lähdetään viemään määrätietoisesti ja vuorovaikutteisesti eteenpäin osana luonnon monimuotoisuusstrategian tavoitteiden toteuttamista. Ilman laajaa kestävyysmurroksen aikaansaamista on vaikea nähdä, että strategian tavoitteet konkretisoituvat luontokadon pysäyttämiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi Satakuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että strategian lähtökohtaosiossa ei ole tunnistettu tai todettu erilaisten valtakunnallisten strategioiden keskinäisiä ristiriitaisuuksia tai yhtymäkohtia. Tulevaisuudessa tulisi pohtia erilaisten strategioiden määrän vähentämistä, jotta yhteinen kansallinen näkemys tulisi nykyistä selkeämmin esille.

Lähtökohtaosiossa on nostettu esiin myös ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen kytkeminen osaksi luonnon monimuotoisuusstrategian toteuttamista. Samalla on kiinnitetty huomiota siihen, että ilmastonmuutoksen ja luontokadon yhtäaikaisen pysäyttämisen edellyttää vahvaa poikkihallinnollista koordinaatiota, johdonmukaisuutta jne. Samalla korostetaan sitä, että ilmastonmuutoksen hillinnän, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja luontokadon pysäyttämisen haasteet on sovittava yhteen hallitusti. Hallittu yhteensovittaminen ja vaikutusten arviointi on Satakuntaliiton mielestä äärimmäisen tärkeää ja tässä riittää vielä kehitettävää: Miten esimerkiksi laajoissa maankäyttöä muuttavissa vihreän siirtymän hankkeissa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuteen ja elinympäristöjen pirstoutumiseen liittyvät vaikutukset. Tämä olisi syytä nostaa selkeästi esiin strategiassa.

3.1 ja 3.2 Päätavoite ja tarkemmat tavoitteet

Päätavoite luontokadon pysäyttämisestä ja luonnon monimuotoisuuden elpymisestä vuoteen 2030 mennessä on tavoite, jota kohti pyrittäessä yhteiskunnan eri toimijoiden tulee tehdä aktiivista yhteistyötä ekologisen kestävyysmurroksen aikaansaamiseksi. On hyvä, että tavoitteen saavuttamiseen liittyvä realismi siitä, että kaikkien lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehitystä ei ole mahdollista pysäyttää vuoteen 2030 mennessä, on myös huomioitu strategiassa yleisellä tasolla. Tämä ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että vuoteen 2030 ulottuvan luontokadon pysäyttämistä koskeviin tavoitteisiin ei sitouduta ja niiden toteuttamisen eteen ei tehdä riittävästi töitä.

Strategian päätavoite jakautuu 22 tarkemmaksi tavoitteeksi ja näiden osatavoitteiksi. Alueidenkäytön suunnittelun merkitys nousee esille ainakin välillisesti esille mm. tavoitteissa 9, 14 ja 15, mutta esimerkiksi tavoitteessa 7 maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen alueidenkäytön suunnittelun roolia ei ole nostettu tavoitteen kuvauksessa mitenkään esille. Esimerkiksi tavoite T7.1., joka koskee suojelualueiden kytkeytyvyyden parantamista, liittyy läheisesti maakunta- ja yleiskaavatasolla tehtävään suunnitteluun ja miten em. suunnittelussa otetaan huomioon ekologiset yhteydet. Rakennettua ympäristöä käsitellään mm. tavoitteessa T3.7, jossa tavoitellaan luontopohjaisten ratkaisujen käyttämistä kasvipeitteisten ja vettä läpäisevien pintojen kasvattamiseksi. Tavoitteissa tulisi nostaa esille myös täydennys- ja uudisrakentamisen aiheuttama paine luonto- ja viheralueisiin etenkin tiheästi asutuilla alueilla ja samalla nostaa esille maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen suunnittelun rooli rakennetussa ympäristössä.

Strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat tarkemmat toimenpiteet määritellään luonnon monimuotoisuutta koskevassa toimintaohjelmassa. Toimintaohjelman laadinnan yksi haaste on, miten ekologista kestävyysmurrosta koskeva iso tavoite onnistutaan määrittelemään strategiatasoa konkreettisemmaksi.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Erilaisen rakentamisen merkitys olisi hyvä tuoda tavoitetasolla selkeämmin esille, koska rakentamisen aiheuttavat maankäytön muutokset niin rakennetuilla kuin laajoilla metsäalueilla pirstovat elinympäristöjä ja katkaisevat ekologisia yhteyksiä.

On tärkeää, että strategisella tasolla tunnistetaan maakunta- ja yleiskaavoituksen merkitys luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Maankäytön muutokset pirstovat luonnonalueita ja katkaisevat ekologisia yhteyksiä. Mm. luvun 3.4.1 tavoitteessa T7.1. on nostettu esiin suojelualueiden kytkeytyneisyyden parantaminen. Tavoitteisiin tulisi lisätä myös elinympäristöjen pirstoutumisen ehkäisy ja miten pirstoutumisen ehkäisyyn vaikutetaan niin valtakunnan, maakuntien ja kuntien tasolla. Valtakunnallisesti merkittävät ekologiset yhteydet tulisi selvittää kiireellisesti.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen alueidenkäytön suunnittelun rooli ja kaavojen valmisteluun liittyvä vuorovaikutus olisi tarpeen tuoda selkeämmin esille luonnon tilan tavoitteita koskevassa taustatekstissä ja tavoiteosiossa. Erityisesti luvussa 3.4.1 alueidenkäytön suunnittelun rooli ja merkitys olisi hyvä nostaa esille.

Pienpetojen ja vieraslajien poisto olisi hyvä nostaa omaksi tavoitteeksi suojelua käsittelevässä tavoitepaketissa.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Strategiassa on hyvin tunnistettu paineiden vähentämiseen ja juurisyihin vaikuttamiseen liittyviä tavoitteita, kuten ekologisen jalanjäljen pienentäminen, luonnonvarojen kestävä ja tehokas käyttö sekä uusiutumattomien luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen kiertotalousohjelman mukaisesti. Myös käytettävissä olevan tiedon hyödyntäminen eri tahoilla on avainasemassa. Vaikutusten arvioinnin merkitys ja arvioinnin tulosten huomioonottaminen osana erilaisia suunnitelmia, ohjelmia ja käytännön toimia on syytä nostaa esiin myös strategisella tasolla. Osallistumisen ja vuorovaikutuksen edistämisen näkökulmasta on myös tärkeää, että julkisessa hallinnossa on turvattu riittävät resurssit.

Luvussa 3.5.3 Riskit luonnon monimuotoisuudelle on aiheellisesti nostettu mm. melu esille tavoitteessa T13.4. Kyseiseen tavoitteeseen tulee lisätä myös ekosysteemien toiminnalle häiriötä aiheuttava keinovalo

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

Kansainvälisen yhteistyön merkitystä osana luontokadon ehkäisyä ja tiedonvaihtoa ei voi liikaa korostaa.

Muita huomioita luonnoksesta

Kokonaisuutena strategialuonnos on selkeä ja sisältää olennaiset tavoitteet luontokadon ehkäisemiseksi Suomessa.

Savola Anne
Satakuntaliitto - Alueiden käytön toimiala